

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 1989/18

Karar Sayısı : 1989/31

Karar Günü : 5.9.1989

R.G. Tarih-Sayı :15.10.1989-20313

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : İznik Asliye Hukuk Mahkemesi.

İTİRAZIN KONUSU : 21.6.1987 günlü, 3402 sayılı "Kadastro Kanunu"nın geçici 4. maddesinin birinci fıkrasının birinci tümcesindeki "Tapulama ve Kadastro Mahkemelerince bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce kesin hükme bağlanmış uyuşmazlıklara bu Kanun uygulanmaz." Hükümünün Anayasa'nın Başlangıç kısmıyla 10. ve 11. Maddelerine aykırılığı nedeniyle iptali istemidir.

I- OLAY:

Davacı tarafından önce 15 yıl önce ihya edilen 1771 parsel sayılı taşınmazın, 766 sayılı Tapulama Kanunu'nun 37. maddesi uyarınca 1617 sayılı parselden ayrılarak 24.3.1974'de davalı Hazine adına tespiti 4.3.1975'de kesinleşmiş, davacının İznik Asliye Hukuk Mahkemesi'nde açtığı tapu iptali davası reddedilmiş, davacının bu kez 3402 sayılı Yasa'nın 17. Ve 46. maddelerinin ihya edilen yerlere ilişkin hükümlerinden yararlanmak amacıyla Hazine adına yapılan tapulama tesbitinin iptali için açtığı eldeki yeni davada Hazine vekili kesin hüküm itirazında bulunmuş, davacı vekili de 15.9.1988 günlü dilekçesiyle 3402 sayılı Yasa'nın Geçici 4. maddesinin birinci fıkrasının birinci tümcesinin Anayasa'nın Başlangıç kısmıyla 10. ve 11. Maddelerine aykırı olduğu savında bulunarak sorunun Anayasa Mahkemesi'ne götürülmesini istemiş, yerel mahkeme 25.10.1988 günlü kararıyla davayı reddederken, Anayasa'ya aykırılık savını da yerinde görmemiştir.

Davacı yanın temyizi üzerine Yargıtay 8. Hukuk Dairesi'nin, aykırılık savının ciddî olup olmadığını tartışmadan ve ciddiyetsiz olduğunu saptamadan red kararı verilmesini uygun bulmayarak 28.11.1988 günlü ilâmiyle mahkeme kararını bozmasına uyan yerel mahkeme,davacının aykırılık savının ciddî olduğu kanısına vararak belirtilen kuralın iptali istemiyle, 1.6.1989 günlü ara kararıyla Anayasa Mahkemesi'ne başvurmuştur.

III- YASA METİNLERİ :

A- İPTALİ İSTENEN YASA KURALI :

21.6.1987 GÜNLÜ, 3402 sayılı Kadastro Kanunu'nun iptali istenen kuralı da içeren geçici 4. Maddesi şöyledir:

"GEÇİCİ MADDE 4.- Tapulama ve kadastro mahkemelerince bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce kesin hükme bağlanmış uyuşmazlıklara bu Kanun uygulanmaz. Tapulama mahkemeleri ile kadastro mahkemesi sıfatıyla görev yapan asliye mahkemelerinde halen görülmekte olan davalar ile 10 yıllık hak düşürücü süre içerisinde açılacak davalara bu Kanun hükümleri uygulanır.

Bu Kanunun yürürlüğünden önce düzenlenmiş tapulama tutanakları ve kadastro beyannameleri ile verilmiş bulunan komisyon kararları geçerliliklerini korurlar. Bunlara süresi içinde itiraz durumunda bu Kanun hükümleri uygulanır.

2613 sayılı Kadastro ve Tapu Tahriri Kanunu ile diğer kanunlar gereğince özel kadastrosu yapılan ve tutanakları kesinleşmiş bulunan taşınmazlar için 10 yıllık hak düşürücü süre geçmiş ise, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde hak sahipleri dava açabilirler.

Tapulama ve kadastrosu yapıp tespit dışı bırakılan yerlerde tapulu taşınmazların maliklerinin talep etmesi halinde, bu Kanun hükümlerine göre bunların kadastrosu yapılır."

B- İLGİLİ KURALLAR :

3402 sayılı Yasa'nın konuyla ilgili maddeleri şunlardır:

1. MADDE 17.- Orman sayılmayan Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan ve kamu hizmetlerine tahsis edilmeyen araziden, masraf ve emek sarfı ile imar ve ihya edilerek tarıma elverişli hale getirilen taşınmaz mallar 14 üncü maddedeki şartlar mevcut ise imar ve ihya edenler veya halefleri adına, aksi takdirde hazine adına tespit edilir.

İl, ilçe ve kasabaların imar planının kapsadığı alanlarda kalan taşınmaz mallarda bu hüküm uygulanmaz."

2. MADDE 46.- Kadastrosu yapılacak veya daha önce tapulama veya kadastrosu tamamlanmış bulunan yerlerde, 766 sayılı Kanunun 37 nci maddesi veya 4753 sayılı Kanun ile ek ve tadilleri uyarınca Hazine adına kaydedilen taşınmaz mallar bu Kanun hükümlerine göre doğan iktisap şartlarına istinaden zilyetleri adına tespit ve tescil olunur.

Hazine adına tescil edilmiş taşınmaz mallardan iskân suretiyle veya toprak tevzii suretiyle verilen yerler (işlemleri tamamlanmamış olsa dahi) başka bir şart aranmaksızın, hak sahipleri adına tespit ve tescil olunur. Bu şekilde hak sahipleri adına tespit ve tescil işlemleri gerçekleşinceye kadarki süre içinde evvelce tahakkuk ettirilenler de dahil olmak üzere ecrimisil alınmaz.

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte, Hazinenin mülkiyetinden çıkmış bulunan veya amme hizmetine tahsis edilen taşınmaz mallar hakkında bu madde uygulanmaz.

İlgililerin, daha önce kadastrosu yapılan yerlerde bu maddeye dayanan talep ve dava hakkı, bu Kanunun yürürlüğe girmesi tarihinden itibaren 2 yıl geçmekle düşer."

C- DAYANILAN ANAYASA KURALLARI .

Anayasaya aykırılık savında dayarılan Anayasa kuralları da şunlardır:

1. "BAŞLANGIÇ

Ebedî Türk vatan ve milletin bütünlüğüne ve kutsal Türk Devletinin varlığına karşı, Cumhuriyet devrinde bezeri görülmemiş bölücü ve yıkıcı kanlı bir iç savaşın gerçekleşme noktasına yaklaştığı sırada;

Türk Milletinin ayrılmaz parçası olan Türk Silahlı Kuvvetlerinin, milletin çağrısıyla gerçekleştirdiği 12 Eylül 1980 harekâtı sonucunda, Türk Milletinin meşrû temsilcileri olan Danışma Meclisince hazırlanıp, Millî Güvenlik Konseyince son şekli verilerek Türk Milleti tarafından kabul ve tasvip ve doğrudan doğruya O'nun eliyle vazolunan bu ANAYASA:

- Türkiye Cumhuriyetinin kurucusu, ölümsüz önder ve eşsiz kahraman Atatürk'ün belirlediği milliyetçilik anlayışı ve O'nun inkilâp ve ilkeleri doğrultusunda;

- Dünya milletler ailesinin eşit haklara sahip şerefli bir üyesi olarak; Türkiye Cumhuriyetinin ilelebet varlığı, refahı, maddî ve manevî mutluluğu ile çağdaş medeniyet düzeyine ulaşma azmi yönünde;

- Millet iradesinin mutlak üstünlüğü, egemenliğin kayıtsız şartsız Türk Milletine ait olduğu ve bunu millet adına kullanmağa yetkili kılınan hiçbir kişi ve kuruluşun, bu Anayasada gösterilen hürriyetçi demokrasi ve bunun icaplarıyla belirlenmiş hukuk düzeni dışına çıkamayacağı;

- Kuvvetler ayrımının, Devlet organları arasında üstünlük sıralaması anlamına gelmeyip, belli Devlet yetkilerinin kullanılmasından ibaret ve bununla sınırlı medenî bir işbölümü ve işbirliği olduğu ve üstünlüğün ancak Anayasa ve kanunlarda bulunduğu;

- Hiçbir düşünce ve mülahazanın Türk millî menfaatlerinin, Türk varlığının Devleti ve ülkesiyle bölünmezliği esasının, Türklüğün tarihî ve manevî değerlerinin, Atatürk milliyetçiliği, ilke ve inkilâpları ve medeniyetçiliğinin karşısında korunma göremeyeceği ve lâiklik ilkesinin gereği kutsal din duygularının, Devlet işlerine ve politikaya kesinlikle karıştırılmayacağı;

- Her Türk vatandaşının bu Anayasadaki temel hak ve hürriyetlerden eşitlik ve sosyal adalet gereklerince yararlanarak millî kültür, medeniyet ve hukuk düzeni içinde onurlu bir hayat sürdürme ve maddî ve manevî varlığını bu yönde geliştirme hak ve yetkisine doğuştan sahip olduğu;

- Topluca Türk vatandaşlarının millî gurur ve iftiharlarda, millî sevinç ve kederlerde, millî varlığa karşı hak ve ödevlerde, nimet ve külfetlerde ve millet hayatının her türlü tecellisinde ortak olduğu, birbirinin hak ve hürriyetine kesin saygı, karşılıklı içten sevgi ve kardeşlik duygularıyla ve "Yurtta sulh, cihanda sulh" arzu ve inancı içinde, huzurlu bir hayat talebine hakları bulunduğu;

FİKİR, İNANÇ VE KARARIYLA anlaşılmak, sözüne ve ruhuna bu yönde saygı ve mutlak sadakatle yorumlanıp uygulanmak üzere,

TÜRK MİLLETİ TARAFINDAN, demokrasiye âşık Türk evlatlarının vatan ve millet sevgisine emanet ve tevdi olunur."

2. "MADDE 10.- Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.

Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz.

Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar."

3. "MADDE 11.- Anayasa hükümleri, yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve diğer kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kurallarıdır.

Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz."

IV- İLK İNCELEME :

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. Maddesi gereğince Mahmut C. CUHRUK, Yekta Güngör ÖZDEN, Necdet DARICIOĞLU, Yılmaz ALİEFENDİOĞLU, Muammer TURAN, Servet TÜZÜN, Mustafa ŞAHİN, İhsan PEKEL, Selçuk TÜZÜN, Ahmet N. SEZER VE Erol CANSEL'in katılmalarıyla yapılan ilk inceleme toplantısında, itiraz konusu kural hakkında Anayasa Mahkemesi daha önce işin esasına girerek red kararı verdiğinden, dosyada eksiklik bulunduğu üzerinde durulmayarak esas yönünden karar verilmesi uygun bulunarak ilk inceleme raporu, itiraz konusuyla ilgili dava dosyası ve ekleri, iptali istenen Yasa ve dayanan Anayasa kuralları ile bunların gerekçeleri ve öbür yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A- Yerel mahkeme, Anayasa'nın 152. Ve 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 28. maddesinin birinci fıkrasına göre Anayasa Mahkemesi'ne yolunca başvurmuştur. Gönderilen işin incelenmesi, Anayasa'nın 148. Ve 2949 sayılı Yasa'nın 18. maddesinin 2. bendi uyarınca Anayasa Mahkemesi'nin görev ve yetkisi içine girmektedir. Bu konularda bir aykırılık söz konusu değildir.

B- Davacı, iptalle birlikte tescil istediğinden, bu durumyla konu yerel mahkemenin görev ve yetkisi kapsamında bulunmakla 2949 sayılı Yasa'nın 28. maddesi uyarınca bakılmakta olan bir dava vardır. Ayrıca, itiraz konusu fıkra, karara esas alınacağından, mahkemenin elindeki davada uygulanacak kuraldır.

C- İtiraz yoluna başvuran mahkeme, 2949 sayılı Yasa'nın 28. maddesinin birinci fıkrasının gerektirdiği biçimde 3402 sayılı yasa'nın geçici 4. maddesinin iptalini istediği bölümünü açıkça belirtmemiş ve kendisini Anayasaya aykırılık savını ciddi bulma kanısına götüren görüşünü açıklamamıştır. Ancak, işin niteliği ve aşağıda belirtilecek durum karşısında bu eksiklik sorunu üzerinde durulmasına gerek görülmemiştir.

D- 21.6.1987 günlü, 3402 sayılı Kadastro Kanunu'nun geçici 4. maddesinin birinci tümcesindeki itiraz konusu kuralın iptaline yönelik istemi, Anayasa Mahkemesi, işin esasına girerek 2.6.1989 günlü, Esas:1988/36, Karar: 1989/24 sayılı kararıyla reddetmiştir. Bu karar henüz yayımlanmamakla birlikte Anayasa Mahkemesi için bağlayıcıdır. Yerel mahkeme, red kararından önce başvuruda bulunduğundan aynı konuda yeniden karar verilmesine yer olmadığına karar verilmelidir.

Necdet DARICIOĞLU, Yılmaz ALİEFENDİOĞLU ve Mustafa ŞAHİN bu görüşe katılmamışlardır.

V- SONUÇ:

Esas Sayısı : 1989/18
Karar Sayısı : 1989/31

21.6.1987 günlü, 3402 sayılı Kadastro Kanunu'nun itiraz konusu geçici 4. maddesinin birinci fıkrasının birinci tümcesine yönelik iptali istemi, daha önce bu tümcedeki "...bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce kesin hükme bağlanmış uyuşmazlıklara bu Kanun uygulanmaz." İbaresini Anayasa Mahkemesi'nin 2.6.1989 günlü, Esas: 1988/36, Karar: 1989/24 sayılı kararıyla işin esasına girilerek reddedildiğinden Anayasa'nın 152. ve 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunu'nun 28. Maddelerinin son fıkraları gereğince eksiklik sorunu üzerinde durulmaksızın aynı konu hakkında yeniden karar verilmesine yer olmadığına, Necdet DARICIOĞLU, Yılmaz ALİEFENDİOĞLU ve Mustafa ŞAHİN'in "Eksiklik giderilerek işin esasına girilmesi" yolundaki karşıoyları ve oyçokluğuyla,

5.9.1989 gününde karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Üye
Mahmut C. CUHRUK	Yekta Güngör ÖZDEN	Necdet DARICIOĞLU
Üye	Üye	Üye
Yılmaz ALİEFENDİOĞLU	Muammer TURAN	Servet TÜZÜN
Üye	Üye	Üye
Mustafa ŞAHİN	İhsan PEKEL	Selçuk TÜZÜN
Üye	Üye	
Ahmet N. SEZER	Erol CANSAL	

KARŞIOY YAZISI

Esas Sayısı : 1989/18

Karar Sayısı : 1989/31

Anayasa'nın 152. ve 2949 sayılı Yasa'nın 28. maddelerinin son fıkraları; Anayasa Mahkemesi'nin işin esasına girerek verdiği red kararının Resmî Gazete'de yayımlanmasından

Esas Sayısı : 1989/18
Karar Sayısı : 1989/31

sonra, on yıl geçmedikçe, aynı Yasa hükmünün Anayasa'ya aykırılığı savıyla tekrar başvuruda bulunulamayacağını öngörmüştür.

İnceleme konusu itiraz başvurusu; on yıllık başvuru yasağı başlamadan, daha açık bir anlatımla, 2.6.1989 günlü, Esas: 1988/36 ve Karar: 1989/24 sayılı "red" kararı Resmî Gazete'de yayımlanmadan, 1.6.1989 günlü, 1989/63 sayılı ara kararına dayanılarak yapıldığına göre, Anayasa'nın 152. ve 2949 sayılı Yasa'nın 28. maddelerinin son fıkraları kapsamına giren bir durumdan söz edilmemesi gerekir.

İşin esasına girilerek verilen red kararının Resmî Gazete'de yayımlanmasından itibaren on yıl sürecek olan başvuru yasağının amacı; bu süre içinde, aynı Yasa hükmünün Anayasa'ya aykırılığı savıyla sürekli olarak yapılacak başvuruları önlemek, başvuru hakkının kötüye kullanılmasını engellemek, söz konusu hükümlerin, zamanla oluşacak değerlendirme ve içtihad değişiklikleri nedeniyle Anayasa'ya aykırı hale gelebileceği de düşünülerek, on yıllık yasak süresi geçtikten sonra tekrar başvuruda bulunulmasına olanak tanımak, böylece, uygulamada istikrarı sağlamaktır.

Başvuru yasağının başlangıcını, red kararının Resmî Gazete'de yayımlandığı tarihten önceye almak suretiyle, on yıllık başvuru yasağı süresini uzatma sonucunu doğuracak bir uygulamaya Anayasa ve 2949 sayılı Yasa hükümleri kesinlikle cevaz vermemektedir.

Bu durum karşısında, davacı vekili tarafından 21.6.1987 günlü, 3402 sayılı Kadastro Kanunu'nun Geçici 4. Maddesinin birinci fıkrasının birinci tümcesine yöneltilen Anayasa'ya aykırılık savının ciddi olduğu kanısına varan İznik Asliye Hukuk Mahkemesi'nin, tarafların bu konudaki sav ve savunmalarını ve kendisini bu kanıya götüren görüşünü açıklayan ve Geçici 4. Maddenin hangi hükmünün iptalinin istendiğini açıkça belirleyen kararını Anayasa Mahkemesi'ne göndermemesi, 2949 sayılı Yasa'nın 28. maddesinin birinci ve üçüncü fıkraları uyarınca eksiklik sayılarak, başvuru evrakının geri çevrilmesi ve eksikliğin tamamlanmasından sonra işin esasının incelenmesi yoluna gidilmesi zorunlu sayılmalıdır.

5.9.1989 günlü, Esas: 1989/18 ve Karar: 1989/31 sayılı Karar'a bu nedenlerle katılmamaktayız.

Üye
Necdet DARICIOĞLU

Üye
Yılmaz ALİEFENDİOĞLU

Üye
Mustafa ŞAHİN